

Sveriges vackraste fårhus!

...korades ju i förra numret av Fårskötsel. Här tittar vi lite närmare på de vinnande fårhusen. Vi kommer att publicera alla insända bidrag i några nummer framöver.

Eftersom många människor besöker Töllås fårgård är gårdsmiljön viktig. Det nya fårhuset smälter väl in i gårdsmiljön. Foto: Morgan Bauman

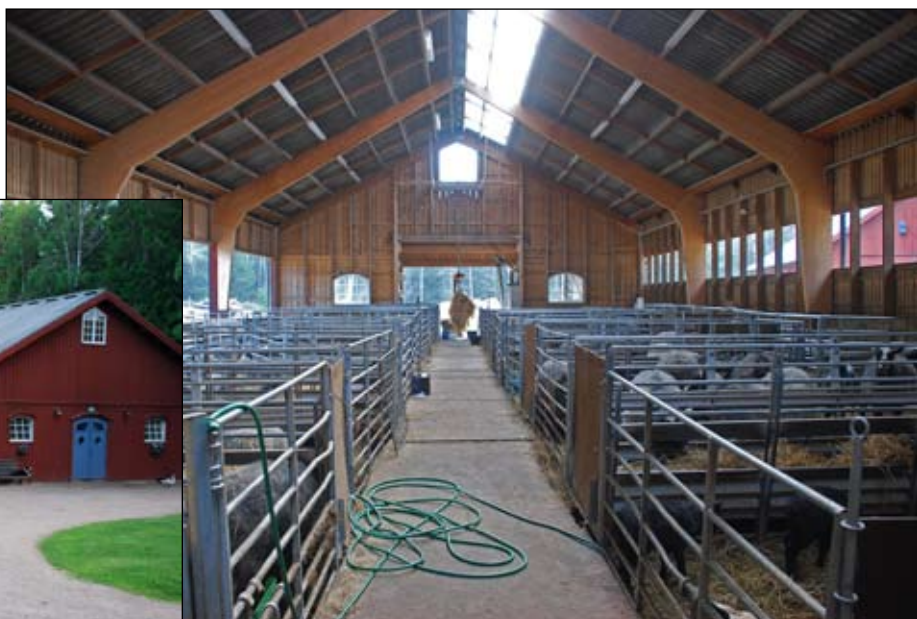
Töllås Fårgård

Vann gjorde det fina fårhuset på Töllås Fårgård, längst norr ut på Orust. Morgan och Barbara Baumann har 150 tackor, de styckar och säljer allt kött själva i en gårdsbutik där det även säljs diverse produkter från gården och från lokala tillverkare.

Fårhuset stod klart 2004 och har en limträstomme, cementfibertak, gjuten platta samt träklädsel. Måttet är 12 x 30 meter, 7,5 meter tillnock och 4 meter hög långsidesvägg. Kostnaden hamnade på c:a 350 000 kr. På långsidan som vetter mot öster är det helt öppet till tre fjärdedelar. Grindar med plyfa skivor på insidan håller djuren inne. På den västra långsidan är det öppet från tre till fyra meters höjd utmed hela längden. Inget vindnät någonstans.

Tidigare år har ensilaget körts ut med skottkärra men denna vinter testas att fodra med hela balar som ställs innanför Knarrhultsgrindar.

Tackorna lamar i april – maj och alla tackor med lamm lämnar gården på sommaren. De flesta hyrs ut till andra markägare och kommer att beta på strandbeten i Orust eller närliggande öar.

Fårhuset på Töllås erbjuder sina invånare en mycket luftig miljö. Foto: Morgan Bauman

Installeringen sker i mitten av oktober men innan det, sista helgen i september, hålls en skördefest i fårhuset, vid Mickelsmäss. Stallet fungerar under den helgen som en uteservering under tak. Då kan besökarna köpa stekt lammwurst med surkål, morots-soppa med nybakat bröd, fika med sju sorters kakor och nygräddade våfflor. Tidigare år har det även serverats lammgryta med nybakat bröd. Gårdsbutiken är naturligtvis öppen den helgen också

Bolum

Närheten till Hornborgasjön har inspirerat till utformningen av detta fantastiska fårhus som fick ett hedersomnämmande. En gammal lada i kanten till sjön som förr användes i slåttern av maderna har tjänat som förebild. Från loftet på fårhuset har man en bedövande utsikt över sjön.

Håkan och Ansi Andersson brukar Lilla Samuelsgården i Bolum, strax utanför Broddetorp. Alla husen på gården håller gammal stil med vasstak och ett i

Helt fritt på en höjd ligger det fantastiska fårhuset i Bolum. Ingen möda har sparats för att göra det genuint och vackert. Foto: Lars Cederberg

Ansi Andersson och sonen Olle i blåsten utanför det nya fårhuset. Vinden som sveper fritt nerifrån Hornborgasjön har också gett huset dess form. Foto: Einar de Wit

Fårhuset på Gane gård är byggt på samma plats och i samma stil som den gamla ladugården som stod där innan. Gårdsmiljön är genuint gotländsk. Foto: Stefan Dahl

övrigt traditionellt utseende.

Fårhuset är byggt i skifteteknik med tjocka, löst liggande ekplankor. Eken kommer från Visingsö där den från början planterades för att användas till att bygga krigsfartyg av. Den svenska flottan har idag ingen större användning av eken så det fick bli ett fårhus istället. (Undrar vad Gustav Vasa hade tyckt om det!) Taket är ett traditionellt vasstak, som förr var väldigt vanliga runt Hornborgasjön. Kunskapen att lägga vasstak har bevarats genom åren och nya takläggare har utbildats av Länsstyrelsen. Dagens vass importerar dock från Polen då vassen i dagens Hornborgasjö håller för dålig kvalitet. Nocken på taket består av råghalm och behöver bytas var 5:e eller 6:e år.

Vägen från gården till utmärkerna går rakt igenom huset.

På gården finns drygt 20 genbanksanslutna Värmländska skogsfår som bor i den vänstra delen av huset. Över den

delen finns ett höloft som också kan rymma sovande gäster. Husets högra del håller på att inredas som bostad åt gårdens två Linderöds-suggor. De är också genbanksanslutna.

Gane gård

Det andra hedersomnämmandet gick till Stefan och Pia Dahl, Gane gård utanför Slite på Gotland. Huset är byggt på samma ställe och i samma stil som en hundraårig ladugård som stod där före. Juryn föll för det genuina och genomtänkta utseendet, här har det verkligen tänkts på gårdsmiljön och ett traditionellt yttre.

Stefan och Pia köpte gården för ett år sedan, då var huset redan

byggt. Nu funderar man på hur man ska rationalisera skötseln av djuren. Huset rymmer c:a 100 tackor och tidigare har utfodringen skett helt manuellt. Nu tittar man på hur skötseln kan bli mer rationell.

På Gane gård finns det i huvudsak Gotlandsfår, men även en mindre grupp Leicester-får.

Einar de Wit

Här smids det planer för att effektivisera utfodringen. 100 tackor rymmer fårhuset. Foto: Emma Rosenmüller

Ny bok!

Den svenska fårskötselns äldre historia

– några kapitel ur *Ull och Ylle* av Sven T. Kjellberg

Den svenska fårskötselns historia har blivit behandlad i en av de mest särpräglade avhandlingar som utkommit här i landet – Sven T. Kjellberg, sedermera känd museiman i Lund, gav ut sin bok *Ull och Ylle* 1943. Den är tjock som en kyrkbibel och en ovanlig läsoplevelse med sin berättande text. Här har vi låtit trycka om fem av kapitlen som i huvudsak behandlar fåren, importen av förädlade fårraser och om fårskötseln i allmogens tradition från 1500-talet och framåt.

Bokens redaktör, agrarhistorikern Carin Martiin, berättar i sin inledning om Kjellberg och andra författare som under ett par århundraden behandlat fårskötseln i Sverige. *Inbunden, illustrerad i färg, 144 sidor.*

Specialpris för Fårskötselns läsare (anges vid beställning):
endast 150 kr + porto! (Ord. pris: 175 kr. Porto: 39 kr.)

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
Enheten för de areella näringarnas historia
Drottninggatan 95 B
Box 6806, 113 86 Stockholm
Tel: 08-54 54 77 20 Fax: 08-54 54 77 30
E-post: kslab@ksla.se www.kslab.ksla.se